

Valikaine „Usundiõpetus“

I kooliaste	2
II kooliaste.....	3
III kooliaste	4

Usundiõpetus põhikoolis

Põhikooli usundiõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) suhtub lugupidavalt erinevatesse maailmavaatelistesse tõekspidamistesse, mis ei ole inimsusevastased; tunneb ära eelarvamusliku ja sildistava suhtumise;
- 2) toob näiteid usuvabaduse põhimõtete toimimise, piiride ja nende rikkumise kohta ühiskonnas;
- 3) teab suuremate religioonide geograafilist levikut ning selle peamisi ajaloolisi põhjusi maailmas ja Eestis; kirjeldab suuremate maailmareligioonide põhijooni, sealhulgas:
 - a) selgitab ajaloo ja nüüdisajast näiteid tuues, kuidas ilmneb religioon inimeste ja ühiskonna elus;
 - b) nimetab olulisemaid lugusid ja tähtsamaid tegelasi käsitletud religioonidest ning nende alustekstidest;
 - c) kirjeldab ning analüüsib kultuuri ja religiooni seoseid;
 - d) võrdleb käsitletud religioossete ja mittereligioossete maailmavaadete põhilisi eetiliste valikute printsiipide eripärasid;
- 4) on teadlik oma väärtustest ning analüüsib väärtuste rolli enda ja teiste inimeste toimimises; sõnastab oma maailmavaate mõningaid jooni; analüüsib enda maailmavaatelisti tõekspidamisi käsitletud religioonide valguses, tuues esile sarnasusi ja erinevusi;
- 5) põhjendab väärtuste ja moraalinormide järgimise olulisust ühiskonnas ning toob selle kohta näiteid;
- 6) arutleb näiteid tuues erinevate maailmavaadete mõju üle inimese ja ühiskonna elus, nii positiivsetes kui ka probleemsetes ilmingutes.

I kooliaste

Pühad ja traditsioonid

Teema läbimisel õpilane:

- nimetab tähtsamaid rahvakalendri pühi ja selgitab nende usundilist tähendust;
- kirjeldab nende pühade levinumaid tähistamise traditsioone;
- teab oma pere traditsioone ja oskab neid teistele tutvustada.

Õppesisu

Peretraditsioonid, pühade tähistamine pereringis. Hingedeaeg. Jõulud. Ülestõusmispühad. Nelipühad. Jaanipäev.

Valitud lugusid erinevatest religioossetest traditsioonidest

Teema läbimisel õpilane:

- toob näiteid religiooniga seotud esemete, tekstide, toimingute, sündmuste ja paikade kohta;
- toob näiteid erinevatest religioossetest traditsioonidest pärit lugude kohta;
- sõnastab õpitud lugude moraalse sõnumi;
- kirjeldab näiteid tuues, kuidas erinevad inimeste uskumused, arvamused ja soovid.

Õppesisu

Suuline ja kirjalik pärimus. Näiteid erinevate loomismüütide kohta. Hinduism. Pimedad kobavad elevanti (mõistame asju erinevalt). Judaism. Joosepi kood (kadedus, töökus,

andustus). Budism. Siddharta Gautama kohtab vana meest, surnut ja erakut (kannatused ja abi, rikkus ja vaesus). Kristlus. Tähenamissõna halastajast samaarlasest (ligimesearmastus, kuldne reegel). Islam. Muhamed ning tõe rääkimine (tõde ja vale, sõnapidamine).

Väärtuskasvatus

Teema läbimisel õpilane:

- kirjeldab näiteid tuues, kuidas erinevad inimeste uskumused, arvamused ja soovid;
- selgitab oma sõnadega, mis on ausus, õiglus, kohusetunne, vastutustunne, sõnapidamine, usaldus, tänulikkus, andekspalumine ja andeksandmine, tuues näiteid oma elust või käsitletud lugudest;
- tunneb nn kuldset reeglit ja selgitab selle järgimise olulisust, märkab kaaslast vajadusi, püüab käituda kaaslast arvestavalt ning oskab anda hinnangut oma tegevusele;
- toob näiteid, mille poolest on tema eriline; tunneb ära oma peamised tunded ja väljendab neid nii sõnaliselt kui ka loomingu kaudu;
- mõistab, et on tähtis oma eksimust tunnustada; oskab paluda vabandust; mõistab, et andestada on oluline.

Õppesisu

Maailm meie ümber. Elu pühadus ja loodushoid, esivanemate loodustunnetus. Iga inimese ainulaadsus. Julgus jääda iseendaks. Enesevääriskus. Erinevad inimesed minu ümber. Üksteisemõistmine ja lugupidamine. Ligimesearmastus. Andekspalumine ja andeksandmine. Reeglite ja seaduste mõte ning tähtsus. Südametunnistus. Usu mõju inimese elule. Kohusetunne. Vastutustunne. Lubadused ja nende täitmine. Sõnapidamine. Tõde ja vale. Rikkus ja vaesus. Tänulikkus ja virisemine. Rõõm ja mure. Usaldus ja lootus. Hirm ja turvalisus.

II kooliaste

Eetika alused (religioonides ja enda elus)

Teema läbimisel õpilane:

- toob näiteid väärtuste ja moraalinormide rolli kohta üksikinimese elus ning ühiskonnas;
- selgitab näiteid tuues, kuidas mõjutab religioon või sekulaarne maailmavaade inimeste väärtusi, valikuid ja otsuseid;
- tunneb nn kuldset reeglit ja suuremates maailmareligioonides sõnastatud olulisemaid eetilisi printsiipe (austa elu, teist inimest ja omandit, ära tunnista valet); toob näiteid nende toimimise kohta;
- nimetab käsitletud voorusi (õiglus, vaprus, enesedistsipliin (mõõdukus), (elu)tarkus ning usk, lootus ja armastus) ning oskab neid lahti mõtestada, tuues näiteid vooruste avaldumise kohta inimeste käitumises;
- suhtub lugupidavalt erinevatesse maailmavaatelistesse tõekspidamistesse ning tunneb igapäevaelus ära mõningaid maailmavaatelistel erinevustel põhinevaid diskrimineerimise juhtumeid.

Õppesisu

Inimese elu mõte. Saatus, vabadus ja vastutus. Erinevad reeglid ning seadused. Kirjutatud ja kirjutamata seadused. Erinevad vastused küsimusele, mis on õnn, mis on õige ja hea. Kuldne

reegel. Põhilisi eetiliste valikute printsiipe maailmareligioonides: austa elu, teist inimest ja omandit, ära tunnista valet. Kardinaalvoorused: õiglus, vaprus, enesedistsipliin (möödukus), (elu)tarkus, usk, lootus, armastus. Inimõigused.

Väärtused, mina ja teised inimesed (religioonides ja enda elus)

Teema läbimisel õpilane:

- nimetab enda jaoks olulisi väärtusi ja kirjeldab õpitu valguses, kuidas need tema toimimist kujundavad ning valikuid mõjutavad;
- suhtub lugupidavalt erinevatesse maailmavaatelistesse tõekspidamistesse;
- pakub konstruktiivseid toimimisvõimalusi, et lahendada lihtsamaid väärtuskonflikte.

Õppesisu

Autoriteetid ja väärtuste hierarhia. Eeskujud, iidolid, Jumal. Inimeste tõekspidamiste sarnasused ja erinevused, väärrikus. Iseendaks jäämise raskused. Üksi ja koos. Sallivus ja lugupidamine – suhtumine teistsuguste vaadetega inimestesse ning teistesse usunditesse. Eelarvamused ja diskrimineerimine.

Eetika keskseid küsimusi (religioonides ja enda elus)

Teema läbimisel õpilane:

- toob näiteid väärtuste ja moraalinormide rolli kohta üksikinimese elus ning ühiskonnas;
- selgitab näiteid tuues, kuidas mõjutab religioon või sekulaarne maailmavaade inimeste väärtusi, valikuid ja otsuseid;
- nimetab enda jaoks olulisi väärtusi ning kirjeldab õpitu valguses, kuidas need tema toimimist kujundavad ja valikuid mõjutavad;
- suhtub lugupidavalt erinevatesse maailmavaatelistesse tõekspidamistesse;
- mõistab andestuse olulisust ning oskab andeks paluda.

Õppesisu

Suhtumine loodusesse. Religioon ja teadus. Armastus ja sõprus, ustavus. Andekspalumine ja andestamine, leppimine. Õigus ja õiglus. Tähelepanelikkus ja hoolivus nõrgemate suhtes. Solidaarsus. Rikkus ja vaesus. Kadedus ja heategevus. Sõna jõud: töötused, sõnapidamine, hinnangute andmine, ausus, silmakirjalikkus.

III kooliaste

Sissejuhatavad probleemid

Teema läbimisel õpilane:

- oskab religioone klassifitseerida ja nimetada maailma erinevates osades enam levinud religioone;
- nimetab suuremaid Eestis levinud religioone, eristab suuremaid konfessioone ning usulisi rühmitusi;
- oskab analüüsida religioossete konfliktide põhjusi;
- tunneb ära eelarvamusliku ja sildistava suhtumise;
- pakub võimalusi erinevate religioossete vaadetega inimeste dialoogiks ning koostööks.

Õppesisu

Millesse inimesed usuvad ning kuidas avaldub usk inimeste elus? Mis on religioon? Usundite ja maailmavaadete mitmekesisus. Ülevaade religioonide levikust maailmas (levikugeograafia ja statistika). Miks on vaja usundeid tunda? Maailma seletamise erinevad võimalused. Religioon ja teadus. Usk ja ebausk. Religioonide suhted.

Tutvumine erinevate religioonidega

Teema läbimisel õpilane:

- selgitab käsitletud religioonide õpetuse ja eetika põhiseisukohti ning tunneb nende religioonide teket, olulisemaid suurkujusid, usulisi rituaale ja kultuuriväljundeid;
- toob esile erinevate religioonide sarnasusi ja erinevusi, analüüsib näiteid tuues erinevate maailmavaadete mõju inimese ja ühiskonna elus nii positiivsetes kui ka probleemsetes ilmingutes;
- sõnastab oma maailmavaate mõningaid jooni; analüüsib enda maailmavaatelisi tõekspidamisi käsitletud maailmavaadete valguses.

Õppesisu

Sümbolid. Rajajad (ning mõned kesksed tegelased). Pühad tekstid ja raamatud. Maailma alguse lood. Inimese suhe loodusega. Inimesekäsitus. Olulisemad pühad ja rituaalid. Pühad paigad. Eetika.